

Gospodarske stvari.

Sočivje, zelenjava, kolike dobrete jo pri hiši.

Vrt, na katerem bi se sočivje pridelovalo, ni ravno velika težava napraviti, kmalo katero zemljišče je za njega primerno in prikladno.

Tudi obnebnne razmere ne pačijo toliko, da bi se v katerem kraju sočivje ne moglo pridelovati. More se reči, vsak kraj ima svoje prirodke, ima svoje sočivje.

Neugodna zemlja se dá vzboljšati, sovražnim vremenskim nezgodam se daje braniti. Nahajamo velikanske sočivne vrte na takih zemljiščih, ki so sami na sebi do cela neplodni. Človeškemu umu in človeški marljivosti se tudi narava vklanja. Okoli Pariza je zemlja kremenasta in vsa polna nerodovitnega kresivnega kamna, okoli Berolina je vse lahka peščenica, in vendar so tam napravili vrte, v katerih se najboljše sočivje in v obilni meri prideluje tako, da se velikanski mesti iz teh vrto v s sočivjem, rekel bi skoraj, po večem preskrbujeta. Navozili so od drugod dobre plodne prsti in si tako sočivne vrte napravili. V Parizu je med sočivarji znan pregovor, ki pravi: „Treba sedem let, preden se zemlja v dober sočivni vrt prestrani.“ Toraj potrpežljivosti in truda je treba tudi tukaj, kakor povsod. Delo in znoj je Bog postavil pred krepost, so že stari Grki vedeli pripovedavati.

Sočivar še dalje tudi od vremena ni v toliki meri odvisen, kakor kmetovalec. Sočivju je navadno obilno moče potreba. Kadar nebne škropilnice odrečejo, vzame sočivar svoje v roke in tako nezgodni suši nasproti dela. Mrazu, slani v bran ima potrebne odeje in tople hiše in grede.

Vrh tega pa podaja pridelovanje sočivja na kmetih še dosti drugih dobičkov in prijetnosti. Iz sočivja, ki se v katerem kraju le bolj redkoma prideluje, se pridobi viša cena in za domačo mizo kmetovalčovo in njegove rodovine marsikteri priboljšek. Veča spreminjava v prikuhi ni le prijetna, ampak tudi zdravju in reji ugodna. Družina se na tak način more z mnogo manjšimi potroški prerediti.

Kar se sočivne posejatve tiče, si je treba tukaj pomniti občno pravilo, da se morajo le take sočivne sorte posejati, ki v tistem kraju tudi dobro prosperajo. S silo tu ni nič opraviti. Na primer, cvetno zelje ali karfiol se v nekterih krajih v kljub najskrbnejšji postrežbi ne dá pridelati. Tako sočivje se mora po krajih, v katerih ne stori, opuščati. *)

Seme in sadike si je treba pri zanesljivih semenskih kupeih in vrtnarjih naročiti. Tu se gre gledati na krajcar. Boljše dražje, pa kaj dobrega

*) Kakor smo čuli pripovedovati, se na našem Pohorju najlepši karfiol more pridelati. Če kdo o tem kaj več vé, naj nam poroča.

kupiti, ko pa slabo, nekaljivo in nečisto seme. *) Pri obdelovanji zemlje velja tudi, kakor sploh pri vsem človeškem početju, resnica, da je znanje moč.

Popolni vspeh, ki na vse strani zadostuje, vsakega početja na vrtu je odvisen od znanja zakonov, po katerih rastline rastejo in se razvijajo, od zemlje in od gnojil. Res je, da na močni, krepki zemlji, v milem, ugodnem podnebju že tudi le bolj vsakdanja obdelava zemlje ugodne razmere prinaša in zadostne vspehe dosega, res je, da se trud in marljivost pridnega kmeta visoko obraja, da si tudi brez pravega znanja narave in njenih zakonov na obdelovanje zemlje obrujen; vendar pa se ne smemo posebno tehtnega ugovora bati, trdeči, da narava svoje darove le tistemu pristopne dela, ki se ji s primernim znanjem in potrebno delavnostjo bliža. Lep vrt je imeniten, dopolniven del vsakega gospodarstva. Lepa in snažna trata pred hišo in okoli nje je gotovo kras vsakega hrama na kmetih, vrt pa, v katerem si kmet vsakdanjo potrebo za namizo zelenega in dobrega sočivja pridelava, je neusabljev studenec, ne le čistega veselja, ampak tudi bistvene koristi.

Vrtnarstvo je brez dvombe najstarejša umetnost. Že sveto pismo pripoveduje, da je bil prvi človek vrtnar in da je v rajskem vrtu prebival, ga obdeloval in mu stregel. Tako stara umetnija polna najčistejšega veselja in izdatnega dobička, gotovo zasluži, da se ji človek posveti, zlasti tisti, ki je tako srečen, da more košček premile matere zemlje svojo lastnino imenovati.

Ni ga gotovo človeka, naj je že tega ali onega stanu, kteremu bi v prijetni spreminjavi preživeti urice na vrtu v duševnem in telesnem oziru ne bi boljše dejale, nego marsiktera druga zabava. Delo v čistem zraku vabi in krepi nam duh in povračuje tudi trud, povzdiguje nam srce in pospešuje zdravje. Vrt, če tudi le pravi vrtič, budi nam ljubezen do domačega kraja, do domovine. Vrh tega pa je še povrtno delo najboljše varh lenobe, izvira vse ničvrednosti.

Rez v vinogradih.

Znano je, da je rez jedno najmenitnejših opravil v vinogradu. Čas je prišel, ko se to premenitno delo po vinogradih začinja. Pri letošnjem milem zimskem vremenu so nekteri vinogradniki že meseca januarja začeli rezati.

V nekterih krajih, zlasti po spodnjem Avstrijskem, režejo trs na glave, ki se tako-le izvršuje: Porežejo trte, ki vsako leto iz glave izraščajo in ki so najmočnejše na čepu z 2—3 očesi. Koliko čepov je treba na jedni glavi pustiti, to je odvisno od drugih trsovih lastnosti. Sem spadajo starost trsova, sorta, moč zemlje in trta

*) V Mariboru je v tem oziru semenski kupec D. Berdajs priporočevati, v Celji pa g. Kapus.

sama na sebi. Ako je trs še mlad, puščajo se mu le najkrepkejše in močnejše trte, vse slabe, in tudi stari, suhi lanski čepi, kateri niso pogнали, se trdno pri lesu porežejo. Da-si tudi vinogradniki vedó, kako je treba trs rezati, vendar se po vinogradih dosti tako rezanih trsov nahaja, ki niso dobro in prav raščeni. Uzrok temu leži v napačni, in reči smemo tudi, v labkomiselni in brezvestni rezi.

Poglejmo si najprej taki trs prav natančno. Pred drugim se bodemo začudili, da je polovica trsa vsa suha. Poprek se nahaja mnogo suhega lesa. Na drugi polovici je še mali del, ki je sposoben, hrano sprejemati in soke dalje sprevajati.

Površina glave je z malimi, subimi čepi, ki so že vsi votli in ki raznim mrčesom stan in potuho dajejo, dež in mokroto v se spuščajo in tako gnjilobo trsa povzročajo, prek in prek posuta. Vrh tega je še cel trs z mahom in lišaji tako rekoč prepleten.

Od takega trsa se tedaj ne more pričakovati, da bi krepke trte in mnogo grozdja rodil. Od kod pa je tak trs prišel? Uzrok leži v slabi in napačni rezi spomladi, in pa v tem, da se trs premalo osnaži.

Ako si napake, katere se pri rezi delajo, po vrsti vsako posebej pogledamo, bomo našli, da se trte najprej ne režejo na 2—3 očesa, ampak dostikrat le na 1 oko. To oko pa more vsled marsikterih nezgod konec vzeti, kar nam potem ves prirodek trsov vzame. Druga napaka pa je ta, da trto ne odreže nekoliko nad očesom, ampak tik tega, ali celo še skozi oko. Oko je s tem dostikrat vničeno, les se blizu očesa posuši in tako najmlajša plast med lesom in skorjo ne more več soka sprejemati in dalje sprevajati in povzročiti, da oko požene. Toraj pazko imejte pri rezi! Vsak rezač naj pomisli, da na rti vinjaka nosi na štartine vina in da je velik greh, pri rezi labkomiselno postopati.

Kako gorjušico ali ženof sejati.

Gorjušico gre zgodaj spomladi posejati, najbolje kaže posejatev sred meseca aprila. Seje se navadno iz roke na široko metajé. Se bolje je pa, jo po vrstah 50—60 centimetrov vrsto od vrste sejati. Gorjušica ne prenaša na novo pognojene zemlje, zato dobro kaže, jo po sadežu sejati, kteremu se navadno močno gnoji. Zemlja za gorjušico mora biti krepka in močna, globokosežna, rahla, čista plevela in ne vlažna. Čas za žetev je takrat, ko že stebila in stročje barvo dobivati začne. Pri črni gorjušici začnó rujaveti, pri beli pa žolteti. Zrela je navadno meseca avgusta.

Najboljša starost mlečnih krav.

Starost, do katere se dajo krave z največim pridom za mleko rabiti, je odvisna od plemena dotične krave in o postrežbi. Po mnogih skušnjah je pa dognano, da krava do šestega teleta pri-

haja vedno boljša mlekarica, od tega časa pa na mleku zgubiva.

Dopisi.

Iz Celja. (Popotnik.) V dopisu „Iz Celja“ odgovorja „založništvo Popotnikovo“ v 5. št. „Slov. Gosp.“ na izjavo nekterih učiteljev, da niso v nobeni zvezi s „Popotnikom“ več, ter v tem „Odgovoru“ nalašč neresnico po svetu trosi. Sklicovaje se na § 19 tisk. uljudno prosimo, naj slavno uredništvo blagovoli sledeči popravek v svojem cenjenem listu ponatisniti, kakor postava veleva. 1. Učitelji niso nikdar obetali „Uč. Tovariša“ „podpirati“, kakor odgovarja založništvo Popotnikovo, nego so samo rekli, da se hočejo zopet „združiti“ z njim. (Prosimo, naj se bere izjava učiteljev in odgovor založništva. 2. Res je, da bi šolski list z imenom „Pop.“ ne bi bil zagledal belega dne, ako bi mu ne bil založnik denarja ponudil, za kar ga nihče prosil ni; a izhajal bi še zdaj v Celji „Uč. Vestnik“, kakor je bilo v začetku sklenjeno. 3. Učitelji niso nikdar tajili, da g. založnik nima po njegovem mnenju prvega sredstva za izdavo lista, t. j. denarja, in da tudi pri „Popotniku“ nanj gleda; kar se pa tiče spretnega peresa, je pa „Popotnik“ sam živi dokaz, koliko je prišlo iz založnikovega peresa v Popotnikovo torbico. Toliko — kakor nič. Celó neresnično pa je, da bi bil g. založnik rokopise „pilit“, kako razžaljivo po svetu trobi; resnica je, da so ga učitelji naprosili, naj pregleda rokopise, kar se tiče doslednosti v pisavi (Sprachrevisor). Nikdar in nikoli ni — in tudi ni smel „popravljeni“ in „piliti“ rokopisov gledé njih vsebine. Zato so imeli učitelji poseben odbor z odgovornim urednikom na čelu. G. založnik ni bil v tem odboru. Če bo treba, bomo to iz rokopisov dokazali. 4. Kar se tiče firme Popotnikove, na katero se založništvo sklicuje, so učitelji kot ustanovitelji in lastniki lista že pri prvem listu protestirali zoper podpis g. založnika kot „izdajatelja“ lista. G. prof. Ž. je bil samo založnik lista tako dolgo, da so učitelji sklenili, da se nočejo pipati za list, ker g. založnik zaradi preselitve „Pop.“ v Maribor ni mož beseda ostal. Zdaj je pa g. založnik vsem sam. Redka čast! 5. Na vprašanje g. založnika „Pop.“ zakaj je bilo treba objaviti, da učitelji niso v nobeni dotiki z njegovim listom, mu odgovorimo, da tirja značaj in čast učiteljev, da svet zve, da s takim slovenskim šolskim listom, kterega niti učiteljsko društvo niti čitalnica noče, niso v nobeni zvezi.

Bivši lastniki „Popotn.“

Iz Bileka v Hercegovini. Ljubi brat! Dajem ti v kratkih besedah na znanje, da se tukaj še vse več godi, nego časopisi poročajo. Človek bi ne verjel, če bi sam ne videl. Dne 15. januarja je prišlo semkaj 2 polka pešcev, 3 bataljoni špičakov in 1 bataljon lovcev in vendar še imamo